

**Dissertatio inauguralis medico-practica, de tuenda et restituenda
navigantium sanitate / [Christian Gottfried Seebach].**

Contributors

Seebach, Christian Gottfried.
Büchner, Andreas Elias, 1701-1769.
Universität Erfurt.

Publication/Creation

Erfurt : Hering, 1735.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dhhxayna>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICO-PRACTICA, 4

DE
TVENDA ET RESTITVENDA
NAVIGANTIVM
SANITATE,

QVAM

VELIFICANTE NVMINIS SVPREMI GRATIA,
RECTORE VNIVERSITATIS MAGNIFICO,

DN. TOBIA JAC. REINHARTH,

JCTO, RELIQA,

INCLYTA FACVLTATE MEDICA IN PER-ANTIQA
HIERANA GRATIOSE INDVLGENTE,

LOCO SPECTABILIS EJVSDOM DOMINI EX-DECANI, MORBO IMPEDITI,
P R Æ S I D E,

DN. D. ANDREA ELIA BÜCHNER,

SAC. CÆSAR. MAJEST. ARCHIAT. ET COMIT. PALAT. S. R. I. NOBILI,
EPHEMERIDVM ACADEM. CÆSAR. NAT. CVRIOSOR. DIRECTORE,
INSTITVT. MED. PROF. PVBL. ET FACVLT. MED.

ASSESS. EXTRAORDINARIO,

PATRONO ET FAVTORE SVO SVMMÆ DEVENERANDO,

PRO GRADV DOCTORIS

VNA CVM SVMMIS EIDEM ANNEXIS PRIVILEGIIS ET IMMV-
NITATIBVS LEGITIME ADIPISCENDO,

PVBLICÆ ERVDITORVM CENSVRÆ SVBMITTIT

CHRISTIANVS GODOFR. SEEBACH,

Tennstadio-Thuringus,

Præcticus Archangelopolitanus in Russia Occidentali.

IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS, HORIS CONSVETIS.

DIE XVIII. JUNII M DCC XXXV.

ERFORDIÆ, Typis HERINGII, Acad. Typogr.

AVGVSTISSIMÆ INVICTISSIMÆ
AC POTENTISSIMÆ
PRINCIPI AC DOMINÆ,
DOMINÆ
ANNÆ IVA-
NOWNÆ,
IMPERATRICI ET ABSOLVTÆ
POTESTATIS DOMINÆ TO-
TIVS RVSSIÆ,
MOSCOVIÆ, KIOVIÆ ET NOVOGARDIÆ
MAGNÆ,
PRINCIPI CASANI, ASTRACANI ET
SIBERIÆ, DOMINÆ PLESCOVIAE,
MAGNÆ DVCISSÆ SMOLENSCII,
DVCISSÆ ESTHONIAE, LIVONIAE ET
CARELIAE, TVERIAE, PARMIAE, WIATKAE,
BVLGARIAE ET ALIORVM REGNO-
RVM,

MAGNÆ DVCISSÆ NOVOGAR-
DIÆ INFERIORIS, CZERNICHOVIÆ,
REZANIÆ, ROSTHOVIÆ, JEROSLA-
VIÆ, BIELÆ OZORÆ, VDORIÆ,
OBDORIÆ, CONDINIÆ,

IMPERATRICI OMNIVM SE-
PTENTRIONEM VERSVS SITARVM TER-
RARVM, DOMINÆ REGIONVM TVE-
RIÆ ET CASTALIÆ,

HÆREDITARIÆ DOMINÆ PRO-
VINCIARVM GEORGIAE, CABARDIÆ,
CIRCASSIÆ ET DVCATVS GOR-
KI, &c. &c.

IMPERATRICI

AC

DOMINÆ SVÆ

LONGE CLEMENTISSIMÆ,

CVM

HVMILLIMA AC DEVOTISSIMA ANIMI SVBJECTIONE
SALVTEM!

AUGUSTISSIMA, INVICTISSIMA AC
POTENTISSIMA
IMPERATRIX.

Sl, quos supremo rerum fastigio
Divina imposuit Majestas, de-
voto semper officio venerari
liceret iis, quorum parata sunt
ad nutum atque omni tempo-
re promptissima obsequia, neutiquam fane
hoc demum die MAJESTATI VESTRÆ demissa

animi subjectione litarem, qui jam diu ex im-
mensa congratulantium fidelissimorum sub-
ditorum turba proferri desiderans, victricia
in vicinos rebelles arma cum maxima Chri-
stiani orbis parte veneror & splendidissimos
porro tam de iis, quam Imperii Romano-
Germanici hostibus Triumphos adeo demis-
so animi cultu auguror, quo nec major à me
expectari, nec sanctior ab ullo offerri potest.
Ast vero, cum non deceat aut liceat ad subli-
mem, in quo nunc eminet MAJESTAS VESTRA,
thronum propius adrepere non vocatos, aut
nullo alio, nisi præstandi obsequii, prætextu,
animum à gravibus & pro publico omnium
bono vigilantibus curis, inter tot tantosque
labores, in quibus assidue, pro orbis ac Impe-
rii salute, versatur, divertere, novo utique
propterea devotionis genere ad hoc opus ef-
se mihi deprehendi. In cuius anxia dum ver-
sor meditatione, quibusvis aliis ex veterum
aut nostræ ætatis ingenio & usu exquisitis,

at-

atque, ceu tanta VESTRA MAJESTATE inferioribus, merito rejectis, ad leves hasce studiorum meorum Academicorum primitias confugere, hasque, veniam infimul huic meæ immensæ audaciæ indulgeri humillime efflagitans, Augustissimo NOMINI VESTRO devotissime consecratas, tamquam prima obsequii & studiorum libamenta, sacro pulvinari submittere decrevi, quoniam isthoc unum felicitati meæ adhuc deesse videbatur, ut de CAESAREA tutela ac gratia securus, animum reciperem & alacritatem, eoque majori posthac cura studioque Praxin Medicam, quam per plures jam jam annos in extremis vastissimi Imperii Russici finibus, *Archangelopoli* nimirum, sanitati fidelissimorum VESTRORVM subditorum invigilans, exercui, nunc reassumerem. Posset equidem alienum forte videri, inter armorum huncce strepitum, ad bella justissima aliquando conficienda, pacemque, quæ tuta sit ac salutaris, orbi &

Imperio constituendam, unice directum,
medicæ artis delicias morborumque cura-
tiones varias ingerere. At, novi jamjam &
illustribus diu perspectum habeo documen-
tis, in gravissimis etiam occupationibus, sua-
viora Musarum commercia neutiquam displicere, cum miro consilio atque providentia sic
omnia justis piisque legibus sint contempe-
perata, ut ejusdem Sceptri nutu, quo tot sub-
jectarum nationum gentiumque regimina
dispensantur, scientiarum atque artium, sine
quarum cultu nec magnæ forent, nec felices
Respublicæ, præsidia stabiliantur. Hanc
ergo ob causam, dum levissimas hæc pagel-
las, meæ nunquam morituræ pietatis & de-
votionis testes, aliquem saltem radium ab im-
mensa VESTRAE MAJESTATIS clementia ob-
tenturas, eoque ipso trepidanti adhuc animo
meo dulcissimam confirmationem accessu-
ram fore, certissime confido, haud injuste
actum esse, quod Gloriosissimo & cunctis se-
culis

culis Venerando NOMINI VESTRO easdem
inscripserim, quippe cujus Virtus in omni vi-
ta spectatissima, illud supremæ dignitatis fa-
stigium promeruit, quo nihil quidquam Deo
propinquius in terris reperitur, cujusque In-
genium omnibus illis dotibus abunde est
præditum, quæ in vastissimarum talium pro-
vinciarum Imperatrice vel optari possunt, vel
mente duntaxat concipi.

De reliquo, dum in præsentiarum tristis-
sima quotidie oculis nostris obversatur me-
moriam, regionum per interna disfidia in con-
finiis nostris depopulatarum, urbium diru-
tarum, arcium expugnatarum, agrorum de-
vastatorum, camporumque profuso sangui-
ne exundantium, bellicorum etiam eminus
adhuc durantium apparatus gravitas & ar-
morum augescentes strepitus, votorum meo-
rum summam eo merito dirigo, ut supremus
mundi Arbiter SACRAE VESTRAE MAJESTATI
porro pacatum Imperium, tranquillam eius-
dem

dem possessionem, terrarum foecunditatem
gentiumque concordiam summa cum animi
voluptate diutissime videre permittat, imo
largiatur Deus VESTRAE MAJESTATI, quæ o-
lim Christianorum pro Imperatore preces
erant, vitam prolixam, domum tutam, exer-
citus fortes atque felices, Senatum fidelem,
populum probum, orbem quietum, classem
invincibilem, omniaque illa, quaecunque ho-
minis & Cælaris vota sunt, quod ipsum quo-
que ardentissime & humillime vovet,

**SACRÆ CÆSAREÆ MAJESTA-
TIS VESTRÆ**

subjectissimus & devotissimus servus,
CHRISTIANVS GODOFREDVS SEEBACH,
Medicinæ Practicus Archangelopolitanus.

DISSERTATIONIS INAUGVRALIS MEDICÆ,

DE

TVENDA ET RESTITVENDA

NAVIGANTIVM

SANITATE,

PROŒMIVM.

Mortales ad unum omnes, quot-
quot ab humani generantur
feminis usu, innumeris atque
immensis calamitatum ac
miseriarum procellis flucti-
busque expositos esse, vix unquam quempiam
negaturum confido, quoniam communi jam
eoque venissimo & infallibili effato notissimum

est, adeo, ut etiam pristinis jam jam temporibus summi & antiquissimi Philosophi, tristissimam hancce conditionem, & in specie maximam corporis nostri fragilitatem, tot tantisque infortuniorum generibus vix unquam proportionatam & sufficientem, solerti mentis acumine introspicientes, à lacrymis sibi nequam temperare potuerint. Et sanè, si quis totum peregrinationis nostræ cursum penitus intuetur, quid quæso à primis incunabulis ad ultimum usque vitæ nostræ halitum aliud deprehendet, quam labores & dolores, concatenatâ fere serie se invicem quotidie excipientes? adeo, ut hominem, maxime christianum, nisi adhuc spes alterius meliorisque vitæ, post superatas hasce mundi æumnas tandem expectandæ, ipsi superesset, brutis fere infeliciorem æstimare liceret, dum re ipsa abunde singulis fere horis deprehendimus, eundem copiosioribus pariter ac gravioribus, quam quidem in brutis occurrunt, infestari malis. Sic enim alius ab ineunte statim ætate morbo assidue vexatur, & non nisi inter dolores & ægritudines consenescit; alius intra uteri claustra vitam, quam vix natus

Etus erat, iterum deponere, aut exinde egredi-
ens, dum vix mundum salutavit lucemque aspe-
xit, eidem rursus valedicere cogitur; alium
aqua, alium ignis absumit, aut occulta terræ
cavitas repente includit; hunc aut pede, aut
brachio, aut manu destitutum, cum in lucem
editur, deprehendimus; alium natura cœcum,
mutum, vel surdum producit: Quot denique
vel à latronibus misere trucidantur, vel veneno
aliisque infinitis artificiis è medio tolluntur, ut
vel propterea luctuosissimam & molestissimam
reputare liceat peregrinationem nostram, quo-
niam, quocunque etiam sensus & mentis ocu-
los convertas, nil nisi perpetuæ exilii æumnæ,
homini ubique perferendæ, obversantur, quo-
usque nimirum in hoc mundo viatorum &
hospitum ad instar commoramur. Hinc &
is, qui patriis torpescit in arvis vitamque laten-
do fallere gaudet, & qui mundi peregrinas ex-
currit in oras atque in ignotis errat arenis, ubi-
que labores atque miseriam, ubique etiam vitæ
sanitatisque suæ hostes infensissimos comites
habet, qui tandem aliquando eundem, sive
cautus, sive incautus fuerit, undique aut nulli-

bi sibi prospexerit, penitus opprimunt, ita tamen, ut peregrinantes præ iis, qui domi fordesunt, semper gravioribus ac numerosioribus incommodis atque periculis se se exponere, eaque propter & vitæ & sanitatis suæ curam exactiorem gerere necesse habeant. Deprehendimus hujus asserti veritatem imprimis in *Navigantibus & Classariis*, qui, licet interdum vix nati nubibus statim adsuescant, imbres ferant, ventos provocent, & quicquid denique mortem inferre potest aut laceffant, aut negligant, eamque nec Scyllam inter & Charybdim provocare extimescant; imò, licet tanto sæpius erga navigationem flagrent amore, ut nec ventorum minis, nec tempestatum horrore exanimentur, plus simplici tamen vice variis & interdum admodum fonticis morbis usque adeo debilitantur & prosternuntur, ut tandem quoque vitam, quam gravissimæ illæ injuriæ atque pericula ipsis adimere haud poterant, sub his tamen, modò propria, modò aliena culpa amittant.

Cum igitur securitas regnorum cæteroquin etiam potentissimorum interdum magna ex par-

parte nitatur copia & sanitate *Classiariorum* cum his deficientibus, aut nefanda morborum sævitie oppressis, utilissimæ belli pacisque tempore suscipiendæ expeditiones impediantur ac frustrentur, eaque propter curæ pariter ac impensæ, quæ conservationi ac restitutioni sanitatis hujus generis hominum destinantur, & necessitate & utilitate omnes fere alias antecedant: Hinc placuit mihi, loco Speciminis inauguralis, pro obtinendis supremis in Medicina honoribus nunc exhibendi, ea potissimum, quæ pro *tuendâ & restituendâ Navigantium sanitate* Medico scitu & observatu necessaria sunt, succincte ac perspicue explicare, inprimis cum per octo, & quod excurrit, annos, quos *Archangelopoli* in Russia Orientali sub divini Numinis gratia transegi, in Praxi Medica varia huc pertinentia observare & annotare mihi licuerit. Ut autem Deus T. O. M. huic meo conamini ex alto benedicere, meaque studia ita clementissime dirigere velit, ut in sui Nominis sanctissimi gloriam proximique salutem vergant, humillimo corde precor!

SECTIO PRIOR

De tuenda Navigantium Sanitate.

§. I.

ESt sane pessimus hic plurimorum hominum mos & detestanda consuetudo, quod tam in capiendo cibo & potu, quam in aliis ad corporis sui conservationem & durationem necessariis rebus, nec modum, nec fines ac terminos observare soleant, quin potius vel sponte sua, vel aliorum ad instantiam & nefandam exhortationem, tantum plerumque, ciborum inprimis & potulentorum, quavis occasione ingurgitent, ut ventriculus iisdem recipiendis, nedum digerendis, minime sufficiat, adeoque loco succi, seu Chyli laudabilis, non nisi saburram varii generis cruditatum & impuritatum maxime noxiarum producat, quæ, dum dein ad M. S. deferuntur, hanc non solum in crasi & mixtione sua eximiè alterant & depravant, sed & ipsorum viscerum, nobiliorum ac ignobiliorum, partiumque corporis reliquarum solidarum structuram & compagem gravissime lædunt atque corrumpunt, & tali ratione certissima tandem exinde emergentium fonticorum ac pertinacissimorum morborum fundamenta ponunt.

§. II.

Veritatem hujus per quotidianam experientiam à multis retro seculis jam jam multoties confirmati asserti, suo inprimis exemplo demonstrant atque illustrent *Classarii & Navigantes*, utpote qui morbos ferè omnes, qui-

quibus ordinarie præ terræ incolis magis expositi & obnoxii sunt, quoad maximam partem ex diæta inordinata, ipsis quasi propria, nec non regimine incauto atque perverso, sibi contrahere solent. Hac enim ratione vires Naturæ, ad tuendam valetudinem perquam necessarias, supprimunt atque prosternunt, totamque suam Oeconomiam vitalem usque adeo invertunt ac destrunt, ut tandem plenaria ejusdem ruina necessario subsequatur. Hinc, si præsens sanitas hujus generis hominum conservari debet, ante omnia opus est, ut vires Naturæ, & organorum integritas, robur atque activitas simul conserventur, & quidem earum rerum præfidiis, quæ, quia ad ducendam vitam præcipue sunt necessariae, à GALENO *causæ salubres & conservatrices*, vulgò autem *res non naturales* vocantur; & has ipsas tali imprimis modo quemque observare oportet, sicuti prædictas Naturæ vires abinde sustentari, non vero lædi & labefactari in se ipso animadvertit & experitur.

§. III.

Licet ergo ratione *Aëris* talem tamque exactam haut queant habere rationem navigantes, sicuti ii, qui in terris degunt, ut nimirum puriorem, nullisque imbutum inquinamenti noxiis, & insimul liberæ transpirationi & respirationi convenientem, seligant, quoniam ipsum illorum vitæ genus, exhalationes marinæ continuæ, tempestates frequentissimæ, nec non itinerum cursus, per varias plagas & cœli tractus absolute instituendus, huic scopo repugnant, hacque ratione occasionem subministrant, ut varia ex tali aëris varietate emergant sanitatis detrimenta; convenit tamen & possibile

fibile est, ut ad minimum aërem in navibus inclusum ab effluviis heterogeneis & impuris qualitercunque repurgare & in laudabiliori tali qualitate conservare allaborent, contignationes nempe navis, tempestate serena existente, sedulo eluendo & abluendo, spiracula & foramina ordinaria undique dein aperiendo, ut liberior temperato aëri concedatur transitus, impuritates quas-
cunque, maxime autem stercorea animalium forsitan adhuc præsentium, assidue removendo, & tandem suffimigiis consuetis obscurum, nebulosum & turbidum aërem diligenter alterando & corrigendo. Cum etiam insuper regimen nimis calidum & impetuosior corporis exæstuatio per graviores labores, qua inprimis *classarii* supersedere haut possunt, sanitatem admodum offendere soleant, quoniam abinde humores non solum ad perniciosum concitantur orgasmum, sed & poriatque ductus glandularum subcutanearum præter modum ita relaxantur, ut continuum fere sudorem evomant; hinc probe itidem cavendum erit, ne vel per repentinam corporis denudationem, vel etiam succedentem subitaneam aëris mutationem, accelerata nimiumque aucta hæc excretio simul & semel cohibeatur & occludatur, eamque ob causam optime navigantibus convenit, si perferendis ejusmodi injuriis aëris tempestive adsuescant, ut dein sub iis nullus, vel ad minimum non adeo eximius transpirationis defectus oboritur.

§. IV.

Deinde etiam multum, imo plurimum interest pro-
cuenda sanitate, si probe attendatur, quali ac quanto
quis

quis utatur *vidu*, eo quod talis in succum & sanguinem transeat & pro sua varietate non solum corpora varie immutet, sed & successuris variis morbis, præcipue in navigantibus, viam sternat, prout hoc fufius in posteriori Sectione demonstrabimus; hinc & in eo quodammodo cautos esse decet ipsos, ne, si circumstantiæ permittant, omnis generis cibis, crudis imprimis, dyspeptis, admodum salitis, fumo induratis & male præparatis, quales quidem in navibus alias usitatisfimi sunt, nimium se se infarciant & obruant, hacque ratione universam humorum massam impuritibus heterogeneis plenarie inquinent, & totalem eorundem dyscrasiam sibi consciscant, quæ de in tanto magis invalescit & perniciosior evadit, si insuper quoque spirituosæ, acidæ, fermentescentiæ, aut plane putrescentiæ potulenta, etiam extra necessitatem, inconsiderate ingurgitant, quippe quibus plus sæpius damni sanitati suæ inferunt, quam si arida siti fauces quodammodo premi permittunt. Licet enim duriores illi labores motusque fere continui, sub quibus navigantes, & præcipue classarii, quotidie versantur & non rarò consenescent, cibos quodammodo crudiores & duriores sine noxa admittere, imo quasi requirere videantur, quoniam paulò crassius exinde nanciscuntur nutrimentum, pro obfirmando & conservando robore partium magis necessarium, simulque debita ac sufficiens eorundem resolutio sub arduo labore & conjuncto indefinente validoque omnium partium motu optime succedere potest; minime tamen de omnibus hujus farinae alimentis, & in specie nimium salitis, (utpote quæ communissima classariorum

Rufficorum sunt fercula,) sperandum hoc est, quoniam non solum difficillimæ sunt concoctionis, sed & insuper vix unquam tantum laudabilis chyli ac lymphæ largiuntur, quantum pro tempestiva virium humorumque absumptorum reparatione requiritur. Unde præstaret ad minimum, si navigantes illo saltem tempore, quo à laboribus liberi & immunes sunt, coelumque & sidera dulce ipsis concedunt otium, cibis ejusmodi non nimium se se infarcirent, nec tali ratione Plethoræ & Cacochymia tandem certissime nocituræ ansam suppeditarent, portamque aperirent.

§. V.

Cum verò non sine ratione tam HIPPOCRATES VI. *Epidem.* quam qui hunc secutus est magistrum, CELSUS *Lib. I. cap. 2.* laborem, vel motum, cuicunque proportionatum & congruum, semper cibum ejusque assumptionem antecedere debere, simulque sanitatis studium in ciborum temperantia & commoda exercitatione præcipue positum esse voluerunt, & ipsa insuper Natura, cujus vis omnis in motu consistit, veritatem hujus sententiæ confirmare videtur; Hinc & navigantibus, ad labores cæteroquin non destinatis, convenientem imprimis motum ante omnia, prout circumstantiæ permittunt, suadendum esse censemus, quippe quo vividus sanguinis progressus & circuitus per omnes corporis partes optime promovetur & sustentatur, adeoque simul vigor naturæ conservatur & sanitas ipsa fovetur; cum è contra otio atque ignavia torpeant motus omnes, tam fluidorum, quam solidorum, & secretiones pariter, ac excretiones cunctæ segniores fiant,

humo-

humorum crasis & mixtio eximie lædatur, eoque ipso infensissimus ille navigantium hostis, *Scorbutus* nempe, tanto faciliorem emergendi occasionem nanciscatur, quin & animus ipse, torpore & insalubritate proprii sui corporis, perinde ac illi, qui sub contagioso versantur aëre, infectus, itidem segnis, tristis, torpidus atque morosus reddatur. Classiariis autem, qui, quamdiu in navibus degunt, nullo fere otio fruuntur, sed continuis iisque satis arduis laboribus defatigantur, hisque vix unquam supersedere possunt, hoc saltem observandum esse censemus, ut superatis & exantlatis vehementioribus ejusmodi exercitationibus, cibo potius, quam potulentis, se se reficere studeant, atque inprimis tunc ab immoderata spirituosorum ingurgitatione, quæ ipsis ordinarie perquam solennis est, sibi sedulo caveant, quoniam tali ratione orgastica humorum commotio jam jam inducta magis adaugetur, sicque facillime emergentibus exinde febribus & periculosis inflammationibus occasio suppeditatur; si vero tempestiva & qualitercunque proportionata sit exercitatio, & cibi assumptionem antecedit potius, quam subsequatur, tunc eximium etiam sub hoc vitæ genere præstat usum, quoniam sic ad distributionem Chyli & accelerandas se- & excretionem Natura excitatur, atque dein, superfluatorum & inutilium onere levata, ad capiendum recteque digerendum cibum aptior & activior evadit.

§. VI.

Quodsi etiam insuper Navigantes præter eam, quam corpori debent, curam, *animi* quoque rationem habere, eumque subinde jucundis & utilibus cogitatio-

nibus, si occasio forsitan suppetat, recreare allaborent, multum pariter ad tuendam sanitatem exercitationes tales conferre experientur: Hinc optime faciunt navium gubernatores atque præfecti, quod nautis & classiariis, pelago quiescente, cœlo sereno, aëreque tranquillo existente, aut etiam post perpeffas & feliciter exsuperatas graviores tempestates, nec non rabiem maris ventorumque prælia, varii generis lusus & mentis exhilarationes concedant ac indulgeant; sic quoque navigantes reliqui, studiorum inprimis amatores, bene sibi consulunt, si incommoda itineris cæteroquin admodum molesti, occasione ita ferente, legendo vel meditando temperare student, quoniam ejusmodi quoque cogitationes, sicuti animum mirifice erigunt, ejusque vires in immensum adaugent, ita & corpus, sensus in- & externos excitando, eximie recreant, morborumque tam præservationem, quam curationem multum adjuvant, dummodo modus in iisdem teneatur: Hoc enim sensu non injuste Philosophiæ olim jam acceptum tulit SENECA *Epist.* 79. quod surrexerit, quodque convaluerit.

§. VII.

Similem quoque pro scopo hoc obtinendo ineundam esse rationem *Somni & Vigiliarum*, cuilibet facile innotescet, qui illum ad promovendam transpirationem insensibilem, navigantibus præcipue utilissimam, viriumque refectionem perquam necessarium, has vero ad conservandum calorem nativum, ac partium robur & activitatem, abstergendas & eliminandas quasunque impuritates heterogeneas, pluraque alia sanitatis

tatis commoda inducenda, admodum proficuas esse novit: Cum enim frequentissime sudores, quibus inter labores continuos plerumque navigantes, & imprimis classarii, in aëre squalido fere diffuunt, subito rursus oboriente aëre frigido ventisque insolentibus, reprimantur, pori totius corporis undique occludantur, ac reliquæ excretiones summe necessariae, mille modis & obstaculis, inter anxietates istas turbentur ac sufflammentur, opus utique est, ad præcavendos quamplurimos exinde emergentes morbos, ut insensibilis transpiratio, quantum possibile est, restituatur & conserveatur, id quod præ omnibus aliis re vera placidus optime præstat *somnus*, quippe qui adeo favet huic excretioni, ut, secundum observationem *SANCTORII Med. Static. Sect. IV. Aphor. 2. § 4.* dormiens septem horarum spatio occulte, salubriter & sine violentia perspirare soleat duplo magis, quam vigilans, atque à somno nocturno corpus sentiat alacrius & minoris multo ponderis, tum ob vires auctas, tum ob exhalationem trium librarum circiter excrementorum. Merito igitur vel ob solam hancce causam navigantibus suadendus, &, quousque circumstantiæ id ipsum permittunt, debite admittendus erit somnus, non vero nimis diu protrahendus, alias enim legitimam fibrarum atque nervorum tensionem, pro conservando corporis pariter ac animi vigore præcipue necessariam, debilitat & infringit, eoque ipso liberam humorum circulationem usque adeo hebetat & impedit, ut etiam legitimæ se & excretiones abinde nimium quantum retardentur, & spissitudo pariter ac cacochymia illorum tandem

dem introducantur, quod & de immoderatis *vigiliis* itidem valere deprehendimus, quippe sub quibus, ob continuam & irrequietam nervosarum & musculosarum partium agitationem, salubris illa corporis perspiratio conturbatur, acrimonia & spissescencia fluidorum excitatur, & ita hoc pariter ac multis aliis modis naturæ vigor, qui ad sanitatem tuendam inprimis requiritur, eximie alteratur & debilitatur.

§. VIII.

Cum vero insuper etiam ad conservandam corporis nostri Oeconomiam vitalem continua reparatio illorum, quæ absumta aut ablata sunt, requiratur, hacque ratione quotidie cum puris & laudabilibus nutrientis etiam copiosæ heterogeneæ impuritates ingerantur & facile accumulentur, inprimis in nostris navigantibus, quorum diæta utplurimum ita comparata est, ut dyscrasiæ humorum magis, quam puritati eorundem faveat; hinc *excernendorum* pariter ac *retinendorum* debita habenda erit ratio, ne ob qualitercunque turbatum legitimum horum successum ipsa simul sanitas nimium offendatur & lædatur. Ea enim arte constructa est corporis nostri machina, ut spissiora quidem excrementa facile, quamprimum ex tenuibus intestinis, motu ipsorum peristaltico, ad crassiora & inferiora provoluta sunt, emitti queant; subtiliora autem & liquidiora paulo longiori via, mediante circulatione humorum, ad varia in- & externa emunctoria deferantur, & prævia secessione & abstersione in quantitate satis notabili exinde eliminantur, adeoque semper & ubique, maxime autem durantibus maritimis itineribus, prospici-

ciendum erit, ne ordinariæ & salutare istæ excretion-
nes, vel in defectu, vel in excessu peccent, quoniam
priori modo facile Cacochymia universalis derepente
invalescere, sub posteriori autem casu ablatorum debi-
ta restitutio haud ita prompte ac convenienter, quam
quidem par esset, obtineri potest. Habent ergo navi-
gantes, quo sibi, quantum quidem possibile est, à nimis
sudoribus & purgationibus, ab excessivis hæmorrha-
giis, variis ex causis ipsis admodum solennibus, nec non
crebriori veneris exercitio, sedulo caveant & tempe-
rent, simul vero etiam ordinarium alvi, & ante omnia
transpirationis universalis, nec non diureseos naturalis
successum summo, quo possunt, studio conservent &
promoveant, si inconcussa & ab insultibus morbo-
sis diu libera gaudere volunt sanitate.

§. IX.

Quanta porro ad tuendam pariter ac mutandam
sanitatem vis & potestas sit *animi pathematum*, cui-
libet per experientiam satis abunde jam liquet, quoniam ni-
mirum perceptiones istæ & alterationes non vanæ &
transitoriæ, sed activæ, fortes & pertinaces sunt, non
animam solum afficiunt, sed & in corpus universum
simul penetrant, sique ulla saltem ratione modum ex-
cesserint, variis statim modis illud conturbant, & gra-
vissimas morborum species, imo non raro mortem su-
bitaneam accelerant. Jam vero vix ullum, præter na-
vigantes, occurrit hominum genus, quod frequentiori-
bus ac vehementioribus expositum est animi commo-
tionibus, inprimis autem subitaneis & ingentibus ter-
roribus, ex præsentissimis vitæ periculis oborientibus,
C
nec

nec non angori, timori & tristitiæ, cum spe metuque permixtis, quibus continuo fere agitantur, anguntur & tantum non exanimantur, ob tempestates nempe atrociores, quas sæpe subire coguntur, & sub quibus plerumque quot fluctus veniunt, tot mortes irrumperere videntur; hinc sane iis perquam difficile erit, illos avertere & evitare morbos, qui suam abinde habent & accipiunt originem, cum causis modo dictis qualibet hora ac die expositi sint. Interim tamen, si non omni, saltem maxima ex parte fonticos harum causarum effectus infringere, aut prorsus etiam effugere poterunt, si fortiores quoscunque tales animi commotiones sub rationis dominio quadantenus continere student, tandemque feliciter exsuperato tali vitæ periculo, corpori analeptics, reficientibus, roborantibus aliisque remediis, menti autem jucundis delectationibus & honestis recreationibus, quantum quidem ob circumstantiarum rationem licet, succurrere, & sic utriusque vires excitare atque iterum colligere student.

§. X.

Tandem præter hanc circa res non-naturales observandam & navigantibus sedulò inculcandam prudentiam, singulari etiam adhuc opus est præservatione medica, ante ipsius itineris ingressum suscipienda: Tunc enim probe adhuc inquirant necesse est, num corpus sanguinis copia nimia, aut crudis ac vitiosis humoribus scateat atque abundet, quoniam his vel ex motu vehementiori, vel qualicunque alia ex causa commotis & exagitatis, merito verendum est, ne pro diversa sua qualitate, situ & indole, ad omnes corporis partes deriv-

riventur & propellantur, atque exinde postmodum varia morborum schemata tanto citius & certius introducantur. Ad præcavenda igitur ejusmodi mala, pro tribus Therapevtices speciebus, triplicia quoque præsidia in auxilium vocanda sunt, *Venæsectio* nimirum, aut *scarificatio*, *purgatio* & *conveniens victus ratio*: Illa, præfente nimia sanguinis abundantia, inprimis si intra vasa magis, quam in carnosio corporis habitu, eadem subsistat, atque subiecta antea simili artificiali ventilationi jam jam adsveta fuerint, optime conducit, & quidem pro ratione circumstantiarum vel in brachio, vel in pede suscipienda; qui vero plethora ad habitum gaudent, aut hoc evacuationis genus reformidant, aut eidem non dum adsveti sunt, his scarificatio ad minimum suadenda erit, quo aliqualis saltem depletio obtineatur, morbisque tandem aliquando pertimescendis aliqua adhuc ratione ingravescenti occasio præscindatur. Huic sanguinis ventilationi præmittenda, aut statim subjungenda erit *purgatio moderata per inferiora*, remediis cujuslibet constitutioni proportionatis, haud tamen admodum drasticis, perficienda, ne vires nimium abinde prosternantur, imo etiam una vel altera vice reiteranda, si præprimis graviores antea circa diætam forsitan commissi fuerunt errores, aut de saburra impuritatum, in primis viis jam jam collecta, justa subest suspicio; Vomitoria autem, etiam in adsvetis, pro hoc scopo adhibenda esse minime consultum reputamus, ne ventriculi tonus nimium debilitetur, aut gravior ille, sub navigationis initium plerosque affligens Vomitus, magis adaugeatur, quod sane ab usu catharticorum nunquam

pertimescere, quin potius abinde aliqualem ejus mitigationem sperare licet.

§. XI.

Videtur denique *rationem* quod attinet, ex hætenus jam jam adductis facile liquet, quomodo ipsa sub itinere comparata esse debeat, adeoque ante ejus ingressum eadem observanda erit, hac tamen simul conjuncta cautela, ne forsitan lauta nimis, aut plus justo scrupulosa sit, quoniam hæc, dum sub navigatione dein continuari haud potest, majora plerumque & graviora incommoda post se trahit: Pervulgata enim omnium fere Medicorum & Philosophorum est sententia, ab adsuetis nullam fieri passionem, atque mutationem modicam, paulatim & successive factam, omnino tutissimam esse, adeoque, cum navigantes probe sciant, quod durante itinere suo vix unquam exactum ratione diætæ observare queant ordinem, utique antequam huic sese accingant, operam dare debent, ut omnibus illis circa res non-naturales tunc sæpissime perferendis mutationibus, nisi malæ & noxiæ eædem fuerint, antea, quoad fieri potest, advescere discant, sicque dein commodius easdem ferre queant, secundum illud Poëtæ:

Perfer & obdura, dolor hic tibi proderit olim.

Hac ergo ratione, & conjuncta semper prudenti observatione illarum rerum, quæ, prout adhibentur, vel obesse, vel prodesse possunt, navigantium sanitatem diu satis illibatam conservari posse merito confido: *Ars* enim, prout *GALENVS de sanitate tuend. VI. 10.* optime scribit, *quæ sanitati tuendæ præsidet, iis, qui sibi paruerint,*

con-

constantem sanitatem promittit; qui vero parere recusant, iis perinde est, ac si omnino non esset.

SECTIO POSTERIOR.

De restituenda navigantium sanitate.

§. I.

DEmonstrato hactenus modo conservandi sanitatem navigantium, nunc quoque, qua ratione eadem restitui queat & debeat, indagandum erit, quod ipsum tanto magis necessarium existimamus, quo gravioribus & frequentioribus illi ipsi, durantibus ejusmodi maritimis itineribus, plerumque expositi sunt morboris insultibus, adeo, ut ex centenis navem conscendentibus, & inprimis regna procul a patriis dissita focis petentibus, vix decem itineris sui cursum inconcussa & illibata absolvant sanitate. Ut autem omnia, quæ ad hunc pertinent scopum, convenienti exhibeamus ordine, optime nos acturos arbitramur, si morbos ipsos, navigantibus solenniores & quasi proprios, prius secundum signa, symptomata atque causas breviter delineabimus, & tandem quâ ratione commodissime abinde liberari & in pristinam sanitatem restitui queant talia subjecta, demonstrabimus. Facem equidem in eo nobis quodammodo prætulerunt GLAUBERVS & COCKBURNIVS, minime vero omnia, quæ huc spectant, debite exhausserunt, quin potius amplissimam, fusius hanc materiam pertractandi, occasionem nobis reliquerunt. Ille enim in Tractatu suo, *Trost der Seefahrenden* inscripto, non nisi famem

& sitim tanquam præcipuas navigantium molestias respiciens, his quoque saltem medelam, & quidem fami ex frumento concentrato & in mellis formam redacto, siti vero ex Spiritu Salis, singulari ratione parato, afferre allaboravit; hic vero, COCKBURNIVM puto, in *Tr. de morbis navigantium*, quem particulam tantum, seu prodromum futuri majoris operis esse, ex *Actis Eruditor. Lips. Ao. 1697. p. 549. & 1698. p. 523.* cognoscimus, de Scorbuto & febribus navigantium unice fere agit, & observationes quasdam huc pertinentes simul adducit, reliquos autem morbos vel intactos relinquit, vel brevissime saltem adducit. Hinc etiam defectum huncce jam jam Ao. 1715. felici sidere supplere annisus fuit Dn. M. W. ab Asperen, in *Dissert. de morbis Classiariorum & Navigantium, eorundemque remediis*, sub Præsidio Excell. D. CHRISTIANI VATERI ventilata, cujus vestigiis ulterius nunc inhærere, simulque ea, quæ hætenus in Russia circa ejusmodi morbos à me, Respondente, observata sunt, adjicere placet.

§. II.

Dum ergo heic loci de præcipuis navigantium morbis agendum nobis est, hoc ante omnia monere volumus, quod sub hoc titulo minime omnes indiscriminatos morbos, epidemios pariter ac sporadicos, navigantibus quibusdam etiam quandoque ex causis specialibus familiares, intelligamus, sed saltem illos, qui ob singularem alimentorum & potulentorum, nec non aëris, loci & vitæ generis conditionem plurimos navigantium invadere, aut, si etiam unum alterumve tantum corripiant, per causas hæc magis augeri & exacer-

exacerbari solent. Hinc, licet etiam, teste quotidiana experientia, hi ipsi morbi itidem terræ incolis, variis in locis & regionibus obtingant atque solennes sint, eos tamen in navigantibus, ob prædictas specialiores causas, maxime autem diætæ vitia, crebrius occurrere, ob varia sanationis impedimenta pertinaciores & graviores esse, & ob arctius, quod hoc hominum genus inter se habet, commercium, facilius se se diffundere & contagiosam indolem assumere, adeoque exactiorem considerationem, tam respectu curationis, quam præservationis, jure meritoque sibi vindicare, reputamus.

§. III.

Antequam autem ad recensitionem & pathologico-practicam horum morborum tractationem nos accingimus, paucis prius diætam cum universo navigantium vitæ genere adumbrare placet, quoniam maxima illorum pars abinde vel initia, vel incrementa sua capit. Diætam quod attinet, differt equidem illa quodammodo secundum nationum diversitatem, siquidem alia in Britannicis, alia in Batavorum & Hispanorum, alia in Russorum & Suecorum navibus usitata sunt alimenta & potulenta; in eo tamen ubique conveniunt, quod illa crassiora, fumo indurata, salita, dyspepta, una cum pane biscocto & summe exsiccato, hæc vero, præter aquas spirituosas ipsumque spiritum vini, ut plurimum aquosa, ad fermentationem & putrefactionem pronissima, aut etiam cerevisiaria admodum saturata, spissa & pingvia sint. Communissima enim fercula Britannicæ nationi durante navigatione sunt carnes suillæ, sale conditæ, cum fructibus leguminosis; Batavis aliisque usitatiora sunt

sunt carnes bubulæ itidem salitæ, aut fumo induratæ, unacum caseis; Russis vero nostris pisces duriores, tam exsiccati, quam muria conditi, solenniores sunt, quibus dein ordinarie copiosam super ingurgitare solent spiritus vini quantitatem. Et hæc ipsa alimenta vix unquam in convenienti & proportionata quantitate, nec etiam tempore debito assumuntur, quin potius plerumque in copia satis notabili, quandoque vero etiam in defectu porriguntur, si præprimis itinera diuturniora, aut naves ipsæ ventorum & tempestatum impetu ab ordinario suo cursu aliorsum propulsæ & abreptæ fuerint. Proinde etiam aër corpora navigantium ambiens adeo insigniter continuo alteratur, ut vel exinde solum gravissimi pertimescendi sint affectus, siquidem is interdum tranquillus, frequentius autem turbulentus, impetuosus, nebulosus, crassus, pluviosus, falsus, squalidus & foetidus existit, & tunc tanto graviora communiter infert pericula, quo minus antea subeundis ac perferendis tantis mutationibus adsueta fuerunt ejusmodi subjecta.

§. IV.

Præterea quoque debitum ratione motus & quietis vix unquam observare possunt ordinem & proportionem, cum nulla destinata horum habeant tempora, nec ullam sine turbatione & absque prægressis prius arduis laboribus obtinere possint quietem. Vigilandum ipsis est dum alii dormiunt, & dormiendum quando licet & vacat; statâ autem horâ somno indulgere, aut certo noctis tempore lectum bene stratum & mollem intrare, nec non in bene clauso & munito concla-

vi quamdiu lubet requiescere viresque reficere, prorsus alienum à navigantibus est. Nec licet etiam, quod plurimos itidem arcere potest morbos excretionibus ordinariis & naturalibus debito tempore vacare illasque observare, cum innumera occurrant impedimenta earundem successum legitimum turbantia & suspendentia. Denique animi pathematum noxas, præsertim subitanei & ingentis terroris, ex præsentissimis vitæ periculis, nec non timoris & tristitiæ, aut quandoque etiam iracundiæ, minime omnium evitare licet, cum hæc aliaque innumera mala die noctuque navigantes quasi comitari, ipsorumque sanitatem multis modis debilitare, imo quandoque prorsus profternere soleant, prout hoc nunc fusius in subsequen-
tibus demonstrabimus.

§. V.

Ut autem clarius nunc innotescat qualia potissimum sanitatis pericula incurrere queant navigantes, quave ratione abinde iterum liberandi sint, necesse utique erit, ut eadem secundum varias suas origines in diversas, dispescamus classes, quarum *prima* comprehendet morbos omnibus fere, speciatim *prima* vice navem conscendentibus, quasi proprios, & ex peculiari navis ac ipsius pelagi agitatione dependentes; *altera* eos, qui ex victus ratione proveniunt, *tertia* affectus ab impeditis turbatisque se- & excretionibus prognatos & tandem *quarta* externas læsiones, per varias singulares causas inductas & excitatas. Primus igitur navigantium, præcipue novellorum, morbus est *nausea* & *vomit*, molestam insimul capitis vertiginem, imo dolores, ap-
D peti-

petitus dejectionem, anxierates præcordiales, aliaque symptomata simul conjuncta habens, quæ omnia dein collectim sumpta sub vulgari titulo *die See-Krankheit* comprehenduntur. Hæc sane incommoda usque adeo vulgaria & frequentia sunt, illis maxime, qui primum iter maritimum ingrediuntur, ut licet sanissimi & robustissimi fuerint, tamen ad unum fere omnes, vix centesimo excepto, iisdem se subicere cogantur, tanto magis vero illi, quorum ventriculus debilior aut saburra viscida & biliosa prægravatus, nec non viscera obstructa aut qualitercunque læsa sunt; qui vero huic vitæ generi diutius jam jam adsueti sunt, ut plurimum postea immunes abinde vivunt, licet etiam LENTILIO quidam occurrerint, qui nunquam impune se ventis dederunt, quin semper istud pendere tributum atque creberrimis vomitibus de novo quasi inaugurari cogerentur; quemadmodum è contra etiam alios vidit, qui, cum primi vectores nil triste sentirent, alia tamen vice commune malum experiebantur, quos inter semet ipsum quoque numerat in *Append. ad Decur. III. Ann. 6. A. N. C. p. III.*

§. VI.

Initium harum molestiarum ordinarie est *nausea*, eaque admodum molesta & pertinax, in primis si vomitus non statim subsequatur, tunc enim Cephalalgias & Cardialgias admodum vehementes simul inducit, ructusque biliosos & adversos, sub continuis spasticis ventriculi stricturis, protrudit, & gravius subjecta affligit, quam ipse actualis vomitus, quemadmodum hoc etiam SENECA, peregrinator quondam in Ponto, expertus esse

esse videtur, quoniam *Epist. 53.* his desuper conqueritur verbis : *Nausea me segnis & sine exitu torquebat, quæ bilem movet, nec effundit.* Proinde etiam appetitus ciborum atque digestio hac ratione statim eximie læduntur & turbantur, simulque tonus ventriculi usque adeo debilitatur, ut molliores quoque & evpeptos cibos postmodum vix perferre queat, nisi in quantitate parcissima successive assumantur. Porro nunquam sine vertigine occurrit hæc nausea, imò vertiginosis facilius atque frequentius accidit, & quod probe inprimis notandum esse judicamus, si ab initio statim concurrit, tunc Vomitus citius semper & facilius cum levamine subjectorum sequitur; hinc etiam, si nauseam talem molestissimam & pertinaciorẽ vomitus excipere non possit, optime per vertiginem quocunque modo concitatam is promte & salutariter acceleratur, confirmante id ipsum Celeberr. BOYLE, *util. philos. experim. Part. II. Sect. I. Exerc. 5. cap. 14. §. 8.* his verbis : *Notatu dignum est, quod, si quis, mare sulcans, nausea, non tamen ad vomitum sufficiente, tentetur, à nautis de navis latere in aquam prospicere jubeatur, quo, celeri navigii decursu, aqua rapide profluere visa, velocis fluminis vices explente, spectator, vertigine concitata, facilius vomere possit. Quod ipse non semel sanitatis, causa nauseam promoturus, expertus sum.* Proinde etiam hoc notari adhuc meretur, quod communiter non omni indiscretim tempore & sub qualibet cœli constitutione eadem vomituriendi lege teneantur navigantes: Juxta OLEARII enim relationem, in *Itiner. Pers. Lib. I. cap. 2.* id non semper & in omnibus accidit ab initio, dum ventus placide susur-

rat, sed tunc demum, ubi oborto ventorum fremitu fluctus majore impetu insurgunt, quod & HOLLE-
RIVS *Comment. in Aphor. Hippocr. p. 181.* confirmat his
verbis: *Non quivis motus in navigatione nauseam & vomitum scient, sed præsertim isti, quibus corpora sublevantur cum navi & fere subito deprimuntur, aut in gyrum circumferuntur.*

§. VII.

Causas hujus propemodum inevitabilis mali quod attinet, circa ipsarum indagationem Medici pariter ac Physici in diversas abierunt partes: Nam JOH. ACOSTA *Lib. III. histor. natur. cap. 9.* aëri marino ejusque exhalationibus, ut & ventis naturæ insuetis, id ipsum tribuit; quemadmodum etiam PONTANVS *Attic. bel- lar. p. 524.* & HOLLERIVS *l. c.* itidem fastidiosæ exhalationi salsuginis marinæ molestissimum hoc symptoma tribuit, sed absque sufficienti rationis fundamento, quoniam illi quoque, qui super flumina vehuntur insueti, simili non raro vomitu, licet fortasse paulo mitiori, divexantur, prout hoc in Volga fluvio in aliquibus se observasse refert OLEARIVS *l. c.* insuper etiam aliis quam plurimis à mari longissime remotis, si curribus vehuntur, eadem nauseandi & vomendi necessitas imponitur, etiamsi nulli ejusmodi halitus falsi adsint. Propius autem ad verum collimare videtur HIPPOCRATES noster, dum *Seç. IV. Aphor. 14.* ita scribit: *Epoto Helleboro motu ciendum corpus potius, quam somno & motus vacuitate compefcendum: nam corpora motu cieri (aut turbari) vel ipsa indicat navigatio; unde liquet, quod ab humoribus tali ratione commotis & exagitatis Vomitu-*
tum

tum talem arcessere velit, in quo etiam consentientes habet plurimos suorum Interpretum, speciatim *Heurnium* & *Hollerium*, quorum ille insimul, juxta antiquiora principia, refluxum humorum è venis ad ventriculum, ope hujus motionis factum, incusat.

§. VIII.

Ex recentioribus vero, præter *WILLISIVM*, *SYDENHAMVM* & *DOLÆVM* complures adhuc alii vomitum huncce a vehementi spirituum dense conglomeratorum, in fibras circulares pylori, impulsu, excitari autumant, quoniam nimirum sæpe numero is admodum vehemens, quin imo non raro momentaneus est, & non solum quandoque statim, dum vix navem conscenderunt, oboritur, sed & sub eodem stupenda bilis quantitas excernitur, adeoque vix ac ne vix quidem concipi potest, unde spatium temporis adeo brevi, maxime in corporibus antea sibi nil infirmi consciis, tanta biliosæ ejusmodi saburræ copia colligi queat, quæ forsitan ventriculo ante quadrantem horæ non inextiterat. Cum autem nondum liqueat, nec etiam ipsis, uti videtur, sufficienter pateat, qua ratione tumultuarius talis spirituum fictorum impulsus fieri, hique insimul pilæ ad instar conglomerari queant; hinc potius unice ex nervorum consensu causam nausæ & vomitus hujus marini petendam esse, hæcque pathemata hac potissimum ratione excitari reputamus. Per inconsuetum & prorsus singularem navium motum & agitationem, dum nempe subito attolluntur, vel in abyssos præcipitari videntur, modo antrosum, modo retrorsum propelluntur, aut in gyrum quasi volvuntur,

& quaquaversum librantur atque jectigantur, ita ut insueti navigantes erecti in iis stare aut incedere vix queant, non solum eorundem motus & circuitus humorum naturalis eximie turbatur, simulque ordinaria cujuscunque visceris functio & inprimis ventriculi digestio, graviter impeditur, sed & insuper, ob humorum circa cerebrum restagnationem & copiosiore collectionem, vertigo inducitur, nervorumque principium plus justo comprimitur, quam compressionem dein quodammodo auctior eorundem strictura spastica sequitur, hæcque nervis reliquis propioribus communicata, per consensum tandem prius in pylori circum nervosissimum, dein quoque in ventriculi fibras propagatur, unde hæ pariter spasmodice contractæ, non modo nauseam & copiosam salivæ in ore collectionem, ob nervum sexti paris à superiori orificio ventriculi ramulos versus glandulas faucium spargentem, sed tandem quoque actuale vomitum concitant. Hic enim fiendi modus & ratio satis probabilis si admittitur, statim nunc exinde liquet, cur insuetis potissimum, & prima vice navem conscendentibus solennior sit hic Vomitus, cur non semper sub placido navium motu, sed potius sub agitatione ipsarum paulo vehementiori oboriatur, & cur per acceleratam & auctam qualitercunque vertiginem promoveatur, prout in §. VI. jam jam indicavimus, quæ omnia, uti & reliqua simul occurrentia phænomena, ex alio fundamento minime convenienter explicari & demonstrari poterant. De reliquo prorsus negare haud lubet, quod & terrori, anxietati atque metui, quibus inprimis novelli navigantes præ

præ aliis magis obnoxii sunt, nec non depravatæ imaginationi, sub his circumstantiis pariter aliquid tribuendum sit, dum nempe mare saltem moveri, navem autem subsistere sibi videntur, ad instar illorum, qui veturæ in rhedis non sunt adsueta, atque, si apertis oculis exinde in terram prospiciunt, facilius nauseant & vomunt, quam si eosdem clausos tenent.

§. IX.

Quanquam autem Vomitus tales, dummodo non nimium excedant, nec admodum diu durent, minime periculosi sint, imo etiam multis medicinæ loco intervenire queant, dum impuritates primarum viarum, diu forsitan antea collectæ, hoc modo salutariter per viam brevissimam evacuantur, minime tamen convenit propterea ab omni medicamentorum usu abstinere, quin potius sedulo invigilandum est, ne, quod alias ipsis perquam solenne est, in noxios degenerent excessus, sicque demum gravioribus affectibus originem & irrumpendi occasionem præbeant. Primis equidem diebus non statim expedit eosdem cohibere, quin potius assumptione moderata potulentorum calidorum aut tepidorum quodammodo adjuvandi sunt, quoniam hac ratione sæpissime alii in futurum sub ejusmodi itineribus adhuc pertimescendi fontici morbi feliciter præcaveri possunt; quem in finem etiam, si molesta & inanis saltem nausea subjecta talia affligat, nullaque occurrant contra-indicantia, lene quoddam emeticum ex Rad. Ipecacuan. gr. XV. & ꝑi emet. gr. j. tuto propinare licet. Si vero pertinacius insistat anoterica hæc excretio, & sub insigni Cardialgia capitisque doloribus nihil fere am-

amplius prodeat, ita ut soli illi anxii vomendi conatus saltem adhuc continuent, tunc allaborandum quoque est, ut convenienter mitigetur, ne ventriculi tonus plane destruat & sic pejoribus confectariis via pandatur. Ante omnia igitur subjecta talia, juxta BARTHOLINI consilium in Tr. de peregrinatione medica, ex GORDONIO allegatum, *eligant sibi locum a sentina longinquum & ab omni sorde, (i. e. in summa navis tabula,) & stent in aëre frigidiori & altiori, quantum erit possibile, & si de facili nauseant, teneant se ad columnam, (s. maulum) & odorent panem assum; sumant valde parum de cibo & potu, &c.* Si dein præsto fuerint remedia quædam stomachica & tonica, v. g. Tinct. Oli Martis Ludov. Elix. Oli Myns. Ess. Absynth. compos. Gent. r. Cort. Cascar. theriacal. Tragea aromat. pulvis stomach. Birckm. Aquæ spirituosæ Cinnam. cydoniat. Carbunc. mastich. Œtus theriacalis, possunt & hæc parcis, sed simul repetitis vicibus cum vino exhiberi, simulque externe sacculos aromaticos & roborantes, nec non Emplastra & Linimenta stomachalia cum ois destillatis parata, atque alias in hyperemesi usitata applicari.

§. X.

Quodsi vero nihil horum in promptu fuerit, aut etiam talibus remediis cedere recuset hic Vomitus, tunc specifici ad instar ipsa aqua marina tam sola, quam cum vino mixta commendatur, egregio plerumque cum effectu ob contenta salia insignem virtutem tonicam exhibentia, quorum intuitu eam quoque præservative conducere jam dudum nautæ observarunt, testimonio BARTHOLINI l. c. ita scribentis : *Nauta-*

rum

rum secretum est, haustus aquæ salisæ marinæ, quamprimum navim intraveris; nec non Scholæ Salernitanæ, hancce observationem suppeditantis:

*Nausea non poterit quenquam vexare marina,
Undam cum vino mixtam qui sumserit ante.*

Proinde nota etiam est quædam mixtura salium, quæ tam ad avertendum, quam compescendum talem Vomitus itidem eximie laudatur, & ab HARTMANNO in *Praxi Chymiatr. Cap. de Nausea* describitur. BLANCARDVS in *Collectan. Med. phys.* 1680. p. 193. commendat pulverem ranarum calcinatarum, cujus tribus vel quatuor diebus ante navis ingressum ʒj. assumi deberet. Tandem etiam Illustr. BACO de VERV-LAMIO *Histor. vit. & mort. operat. super exclus. aër.* §. 15. p. 537. se meminisse refert, quendam Anglum, ut vertigalia supprimeret, Croci saccum, cum transfretaret, circa stomachum portasse, ne detegeretur, eumque, cum antea ex mari gravissime ægrotare solitus esset, optime tunc valuisse, nec nauseam ullam passum fuisse, testimonio sufficienti, quod etiam externa nervina & lenientia multum emolumenti pro mitiganda impetuosa hac evacuatione afferre queant.

§. XI.

Præter Vomitus autem ob eandem causam Navigantes etiam frequentissime *Diarrhæis*, tam simplicibus, quam torminosis, molestantur, speciatim si constitutionis biliosæ, aut cacochymicæ fuerint, aut alias jam jam ventriculi quadam debilitate tam ex prægresso vomitu, quam aliis ex causis, laboraverint: Communiter enim non solum sub insolita corporis inter-

E

navi-

navigandum sustinenda agitatione, sed & ob insensibilis transpirationis, sub aëre tam craffo, humido, plerumque frigido, facillime contingentem suppressionem, copiosior humorum versus interiora & præcipue intestinorum canalem oboritur affluxus, qui dein, dum paulo acrior infimul talis serofus latex intestinorum parietes magis irritat & stimulat, ulterius augetur & continuatur, sicque demum tales alvi fluxus eodem prorsus modo inducit & excitat, sicuti alias quoque iis, qui in terris degunt, ex graviore qualicunque sudoris impedimento frequentissime evenire solent. Methodus igitur medendi equidem fere eadem est cum illa, quam in Vomitu antea allegavimus, inprimis quod stomachica & moderata tonica, nec non prudentem & minime præcipitantem earundem cohibitionem attinet; jungenda autem, aut prædictis istis medicamentis sedulo interponenda sunt mitiora diaphoretica, v. g. præter infusa theeformia, aut juscula calida, in pulveribus Antim. diaphor. Bezoard. min. Rad. Contrayerv. &c. in Mixturis Effent. Alexiph. Stahl. C. B. Scord. Pimp. alb. &c. tandemque additis securis & lenioribus adstringentibus, v. g. Pulv. Pannon. r. bezoard. Sennert. Spec. de Hyac. Unicornu fossili, C. C. usto, Corall. r. ppt. Va sigill. &c. si medicamentis modo allegatis debite mitigari haud queant ejusmodi excretiones, reliquum hujus negotii perficiendum erit.

§. XII.

Denique etiam complures Navigantium sub iisdem circumstantiis admodum frequenter *obstructiones alvi*, & quidem interdum satis pertinaces, experiuntur, quæ

quæ suam plerumque originem partim prægresso diuturniori Vomitu, partim etiam negligentia, aut intempestivæ cuidam, foeminino inprimis sexui perquam solenni verecundia, debent, dum nempe sæviente tempestatum impetu, continuas inter anxietates mortisque imminentis metus, ad ordinarios ejusdem stimulos vel plane non attendunt, vel eosdem etiam supprimunt, unde dein tanta sæpius fecum alvinarum exsiccatio & induratio, tamque rigida ani constrictio subsequitur, quæ vix Clysteribus aliisve aperientibus emolliri & relaxari potest. Sic & sub continuo isto Vomitu vel nulli prorsus cibi ingeruntur, vel ingesti non digeruntur, sed statim iterum ejiciuntur, adeoque pauca aut nulla excrementa colliguntur, vel denique ob diuturnitatem hujus excretionis Natura inverso tali motui peristaltico usque adeo adsuescit, ut contenta ventriculi, alias ad inferiora detrudenda, immediate semper ex eodem propellat, sicque necessariam istam alvinam excretionem in totum fere negligat, & corpori suo tanto graviores noxas simul inferat. Imo, licet etiam absente tali Vomitu, appetitus Navigantium, juxta HELMONTII observationem, tam vegetus communiter esse soleat, ut in majori quantitate, quam ii, qui in terris degunt, cibos quoscunque assumant, vix tamen egerenda postmodum ingestis istis debite respondent, imo potius pertinacissimæ obstructions alvinæ admodum frequenter inducuntur, partim ob aërem ambientem, salinis & exsiccantibus particulis nimium refertum, partim ob auctiorem, inter continuos labores, transpirationem, indeque oborientem

tenuium humorum jacturam, partim denique ipsorum potulentorum diluentium plenarium defectum, variis ex causis sæpissime sub ejusmodi itineribus contingentem, aut copiosiores spirituosorum ingurgitationem, Russis nostris in specie perquam familiarem, & multum itidem perniciosas ejusmodi constipationes promoventem. Ante omnia igitur, pro obtinenda saluberrimæ hujus excretionis restitutione, ad specialiores hæc modo recensitas causas respiciendum, iisque, quantum fieri potest, convenienter resistendum erit, & quidem inversioni motus peristaltici, aut debilitationi ipsius toni ventriculi per remedia in priori §. X. & XI. jam jam recensita; exsiccationi autem & indurationi scybalorum per diætam humectantem & remedia Θina abstergentia, Φsa, ipsosque Clysteres domesticos & emollientes, si fieri potest, ex sola ∇a dulci, butyro leviter salito & οοeo Lini paratos, nec non potulentorum depravatorum correctionem mediante coctione cum pane, rasura Liquiritiæ, Passul. majoribus, Sem. Anisi, vel Fœnic. item filtrationem & additionem aliquot guttularum Spir. Θi, Θis, aut Θli, tam simplicium, quam dulcificatorum.

§. XIII.

Inter *secundæ classis* morbos, navigantibus potissimum ex indole diætæ solennes, primum jure meritoque locum occupat *Scorbutus*, partes non solum fluidas, sed & ipsas tandem solidas occupans, inquinans, corrumpens atque depascens, variosque alios affectus successu temporis inducens, vel saltem concomitans, eoque ipso magis adhuc exacerbans. Signa ejus, cum præ
omni-

omnibus aliis, malum hocce nostros in specie Russos frequentissime sub maritimis itineribus affligat, usque adeo cuilibet classario nota sunt, ut ob chartæ & temporis angustiam fusiore eorundem recensione facile supersedere, atque ad causarum potius indagationem & methodi medendi demonstrationem progredi queam. Eminent autem ex illarum numero inprimis noxia illa aëris marini qualitas, quippe qui non solum, dum variis perniciosis effluviis, maxime autem salinis, muraticis & foetidis abunde refertus est, hacque ratione plurima illorum sub inspiratione simul humoribus communicat & hos successive inspissat & acriores reddit; sed &, dum concurrente frigiditate & crassiori humiditate ordinariam transpirationem impedit & fere in totum suppressit, eximiam utique inducendo & accelerando huic affectui suppeditat occasionem, quæ dein per alimenta ipsa & potulenta navigantibus familiaria adhuc facilius in actum deducitur. Consistunt enim illa, uti ex parte etiam superius jam indicavimus, in pane crasso, indurato, vel etiam bis cocto, raro debite fermentato, adeoque utplurimum mucido & fracido, varii generis carnibus, vel fumo induratis, vel sale conditis, inprimis autem piscibus eodem modo conservatis, non nisi viscidum, glutinosum & salsuginosum chylum suppeditantibus, item fructibus leguminosis, caseo & butyro rancido, aliisque dyspeptis; hæc vero vel vinosa, vel cerevisiaria, vel aquosa sunt, & quidem singula fere ad corruptionem acrem, acidam & fermentescentem, imò, ob diuturnitatem itineris aërisque crebriores mutationes, non rarò etiam foetidam &

putridam pronissima, ad quam corrigendam, aut saltem noxios abinde pertimescendos effectus quodammodo præcavendos, communiter sat magnam spiritus vini quantitatem interponere & superingurgitare solent, quod inprimis Russis nostris perquam solenne est, sed plerumque infausto, imo interdum funesto cum effectu, quoniam peregrina ista, copiosius jam jam in corporibus ipsorum accumulata salia, mediantibus hisce spirituosus subinde magis resolvuntur, exaltantur & commoventur, ut dein major non solum humorum acrimonia ac spissitudo, sed & gravior vasorum atque viscerum exsiccatio, infarctus atque obstructio subsequantur, sicque non tantum infensissimus iste sanitatis navigantium hostis, Scorbutus nempe, vires & incrementa perniciose abinde capiat, sed & pluribus aliis periculosis & perniciosis affectibus porta aperiatur, quos fusius jam jam recensuit Clariss. KÖLICHEN in *Actis Med. & Philos. Hassniens. Ao. 1679. Observ. 118. p. 313.*

§. XIV.

Eandem quoque originem, sanguinis nempe visciditatem, salsedinem & acrimoniam, ex depravata vitæ ratione dependentem, agnoscunt adhuc complures alii navigantibus communes, licet non semper adeo frequentes morbi, speciatim vero dirissimi illi *dolores arthritici*, tam vagi, quam fixi, innumeris adhuc symptomatibus plerumque stipati, & pro diversitate subjectorum atque temperamentorum, nec non complicationum cum aliis causis morbificis, diversimode ludentes, variisque modis miseros navigantes gravius ut plurimum, quam alios, excruciantes, & vix unquam aliqua

aliqua saltem ratione remittentes, nedum plenarie cessantes, nisi ubi diæta ista inconueniens in meliorem & paulo accuratiorem mutata fuerit, quod tamen, quamdiu per æquora adhuc vehuntur ejusmodi ægro- rantes, sperare haud licet, quoniam, quod inprimis val- dopere dolendum est, rarissime talibus simul instru- ctæ sunt naves alimentis, quæ pro adornanda decum- bentium & conualescentium diæta necessaria atque proficua forent; hinc etiam, teste experientia, si diu- turniora fuerint talia itinera, nec interdum pro obtri- nendo isto scopo ad littora naves applicare liceat, com- plures ita afflictorum vel morti occumbunt, vel sub hac morborum tyrannide usque adeo discruciantur, ut nunquam postmodum pristinam sibi iterum promit- tere aut recuperare queant sanitatem: Humores enim jam jam inquinati tunc quovis fere momento novis impuritatibus obruuntur, & necessariae se- cretiones & abstersiones in visceribus magis ma- gisque turbantur, imò supprimuntur, subsequente simul horum organorum graviori debilitatione, un- de tandem nil nisi pessima emergere possunt con- sectaria, inprimis vero, si prædicta acriora salia lar- gius tandem intra articulorum ligamenta secedunt, stagnant atque subsistunt, tunc eadem non solum lau- dabili sua humiditate unctuosæ destituuntur, sicque ex- siccantur, contrahuntur & duriora atque rigidiora red- duntur, ut dein ad motum prorsus inepta evadant; sed & insuper ob salium istorum cum lymphâ ibidem tran- seunte intimiorem commixtionem, ac tandem subse- quentem concretionem & serositatis aqueæ exhalatio- nem,

nem, *tophos*, *nodos* & *gummata* in illis regionibus produ-
ducunt, cum majori partium contractura & hanc de-
mum excipiente totius membri aridura.

§. XV.

Eadem fere tragœdia luditur, si impuritates ejus-
modi salinæ atque tartareæ magis versus interiora or-
gana colatoria, feri secretioni & conversioni in urinam
potissimum destinata, deturbantur, siquidem tunc faci-
le ibidem cum transeuntibus tenerioribus mucilagino-
sis atque terrestribus particulis coalescunt, & prius fa-
bulosa, tandemque *calculosa concretamenta*, immenso do-
lorum agmine pariter stipata, formant atque produ-
cunt. Quod si vero contingat, ut forsitan ratione æta-
tis, temperamenti & prægressi vitæ generis in quibus-
dam navigantium naturalis viscerum tonus & robur
ordinarium sub tali victus ratione non statim eximie
lædatur, neque etiam tota sanguinis massa impuritati-
bus istis plenarie inquinetur, sed hæc potius à nobiliori-
bus partibus ad ignobiliores, & ab internis ad externas
propellantur & deferantur, tunc plerumque *scabiosæ* &
scabiosæ ibidem emergunt *corruptiones* partiumque
erosiones, non quidem adeo periculosæ, sed tanto ma-
gis rebelles & refractariæ. Et huc quoque pertinet il-
la *scabiei ferinæ* & *contagiosæ* species, quæ *Sarna* Portu-
galensibus dicitur, atque juxta relationem *Pauli Anton.*
ZVCHELLI de Gradisca, si semel incrementa quædam
sumsit, plerumque dein usque adeo per totum se se ex-
tendere solet corpus, ut, *Lepræ Arabum* ad instar,
omnia viscera & singulas ejus partes occupet, suamque
inprimis originem qualitati aëris salinæ & admodum
cras-

crassæ, (cui etiam navigantium diæta simillima est,) secundum propriam incolarum confessionem & observationem, unice debeat.

§. XVI.

Quo ergo ab hisce malis gravissime afflicta navigantium sanitas, quantum possibile est, iterum liberetur & restituatur, eo ante omnia allaborare convenit, ut tam aëris prava constitutio, quam victus ratio quodammodo corrigatur, hujusque errores, in quantum circumstantiæ id ipsum permittunt, sedulo evitentur. Pro correctione aëris, præter moderatum & cujuslibet temperamento ac consuetudini proportionatum tempestivum fumi tabaci usum, quo communiter superflua vitiosa humiditas cum saliva exturbatur, insimul quoque suffimigia è Ligno & baccis Juniperi, pulvere pyrio, Succino, Thure, Mastiche, aliisque, in contignationibus navis & ægrotantium cameris subinde excitanda, conducunt. Potulenta corrupta, aut impura, non solum filtratione & præcipitatione, ut supra adduximus, sed & affusione succorum ex herbis antiscorbuticis expressorum, aut harum quoque in iisdem maceratione, optime corriguntur; inter alimenta vero in specie panis mucidus exsiccatione, contusione & commixtione cum seminibus carminativis, carnes nimium salitæ, aut fumo induratæ, paulo diuturniori maceratione in aqua dulci, coctioni earundem præmittenda, ita ad minimum præparari possunt, ut minus noceant. Cum autem summe refractarium hocce malum solis diæteticis remediis vix unquam extirpari queat, aut iisdem cedere soleat, hinc insuper quoque pharma-

cevtica in auxilium vocanda erunt, viscosam nempe & grumofam istam sanguinis spiffitudinem incidentia, resolventia & attenuantia, fimulque heterogeneous illas impuritates acres atque falinas abftergentia & per confueta emunctoria eliminantia, qualia, præter ordinaria *evacuantia univerfalia*, purgantia nimirum, diaphoretica & diuretica, inprimis funt specifica illa *antifcorbutica*, tam calidiora & magis volatilia, quam temperata, pro cujusvis ægri constitutione & temperamento feligenda, quæ alias circa loca maritima fponde & tanta in copia, ex fpeciali divina providentia, crefcunt, quanta vix unquam alibi obfervatur. Eminent autem ex his fpeciatim Radix Armoraciæ, noftris præcipue Ruffis admodum ufitata & perquam proficua, ut & Raphanus ruficanus, Herbæ Cochleariæ & Acetofæ, quæ in fterili cæteroquin Groenlandia, ubi endemium & quafi domesticum eft hoc malum, conjunctim & tam copiofe proveniunt, ut etiam greflus viatorum impediant; item Beccabunga, Trifolium fibrinum aquaticum, Sedum minus, Centaurium, Chamædris, Chamæpytis, Absynthium, Chelidonium minus, Fumaria & Pimpinella, quæ tam in Effentiarum, Extractorum, Pulverum, Electuariorum & Pilularum; quam Jufculorum, Infuforum & Decoctorum forma, additis infuper in refracta dofi Lignis Saffafr. Junip. & Gvajaci, commodiffime exhiberi poffunt, quoniam hoc ipfo ultimo modo, ob dilutiorem talem formam & menftruum aquofum, non folum ad omnia vafa, etiam fubtiliffima, intimius penetrant, lentorem M. S. vifcidum & eidem implicata Oia acida heterogeneous diluunt, ad feceffio-

nem

nem disponunt, abstergunt, & ita per ordinaria colatoria secreta, tandem expellunt, sed & insuper ꝥ eis, balsamicis & Æinis acribus suis particulis tonum viscerum omnium roborant, eorundemque functiones & digestiones egregie adjuvant, tanto magis, si pro ratione circumstantiarum & conditionis ægrotantium alia insimul remedia, ad eundem scopum collimantia, videlicet Æia media & digestiva, cum absorbentibus, ꝥialibus & cinnabarinis remixta, item Tincturæ ꝥii & ꝥi, Eff. Lignor. Gum. ꝥci, Succini, Ꝥtus C. C. rectif. bezoard. Buff. Viper. Æis ꝥci, Cochlear. aperit. Penoti, proportionatis dosibus adduntur & interponuntur.

§. XVII.

Proinde etiam Radices Napi, & inprimis Gotlandici, utpote dulciores & acres nonnihil, solidiorisque substantiæ, nec adeo flatulentæ indolis, eximie, & quasi specificè contra Scorbutum laudantur à THOMAS KINGO, in *descriptione Insulæ Gotlandiæ*, idque potissimum à manifesto in dulcedine calore, scorbuticorum illuviei contrario, dependere autumat BARTHOLINVS in *Actis Hafniens. Volum. IV. p. 127.* & quanquam insimul illos Napos, quos terra Hafniensis infelicius profert, tantas laudes haud mereri ingenue fateatur, plurimas tamen reliquarum herbarum, quæ eodem solo emergunt, aliquid alexipharmaci secum vehere contra inquilinam Scorbuti labem, experientia edoctus adserit. Hinc etiam ex iis *Aquam antiscorbuticam* insignium virtutum composuit OLAVS WORMIVS, quæ adhuc in Hafniensibus officinis prostat, multorum votis expetita & usu maxime probata. Pararunt etiam priori seculo Me-

dici Hafnienses ex solo Nasturtio sylvestri, sive Thlaspi, Æ volatili balsamico & antiscorbutico egregio prædicto, *Spiritum* quendam *essentificatum*, quem, cum prædicta *Aqua antiscorbutica Wormii* exhibitum, reliquis omnibus palmam præripere, idem ille adseverat BARTHO-
LINVS *l.c.* Interim si forsitan graviora quædam Scorbuti symptomata propriam urgeant curam, eodem fere modo iisdemque remediis illa profligari aut ad minimum mitigari poterunt, inprimis autem ad gingivarum corruptionem, sub hoc malo admodum frequentem, inhibendam, Collutiones oris & faucium cum Decocto Scordii, Salviæ, Card. ben. Cochlear. & Sedi minoris, mediante ipsa aqua marina parato & Melle Rosar. pro lubitu edulcorato; contra scabiem autem ferinam, nec non ulcera sordida & contracturas, Decoctum Sedi minoris cum cerevisia paratum, tam lavamenti, quam fomenti forma usurpatum, optime convenient. Tandem paucis saltem adhuc morbi cujusdam, navigantibus ex *victus ratione* perquam familiaris, adeoque ad secundam hancce classẽ simul spectantis, *februm nempe intermittentium*, mentionem injicere lubet, quod nimirum eadem inprimis admodum rebelles & pertinaces existant, ob causam materialem majora fere quotidie incrementa capientem, aut saltem, quamdiu navali ejusmodi diæta gaudent ægrotantes, vix unquam plenarie è corpore proscribendam; hinc etiam in illarum cura cautissime cum antifebrilium vulgarium usu procedendum, & potius digestivis, abstergentibus, incidentibus, stomachicis & evacuantibus repetitis continuandum erit, donec vel ex horum usu cessent,

cessent, vel, absoluto itinere, convenientiori Diæta tales febricitantes recreare liceat.

§. XVIII.

Præter digestiones autem primarum viarum notum etiam est, quod, ob frequentissimas & subitaneas continuo fere occurrentes aëris mutationes, plerumque etiam *transpiratio* gravissime perturbetur & impediatur, indeque varii morbi, ad *tertiam* spectantes *classem*, oboriantur, inprimis autem *Dysenteria* & varii generis *Febres*, continuæ nempe, acutæ, malignæ & contagiosæ, quin ipsa demum *Pestis*, quæ omnes insuper adhuc deterioris indolis existunt, majoresque paroxysmorum exacerbationes, protractiones, multiplicationes & mutationes, nec non rariores & difficiliore crises, præ iis, quæ in terris alias occurrunt, exhibere solent, ob innumeros nempe, tam prægressos, quam adhuc continuantes diætæ errores, humorum graviores acrimoniam & visciditatem, ac impeditiorem necessariæ transpirationis successum. Hinc in cura ipsarum necesse utique est, ut ad causas istas specialiores & manifestiores inprimis respiciatur, iisque in tempore convenientibus remediis resistatur, & quidem in *Dysenteria*, præmissa debita abstersione cum Rhabarbaro, vel etiam Rad. Ipecacuan. absorbentia, temperantia, dia-phnoica, mucilaginosæ & lenientia alias usitata, hic quoque conveniunt, evitando simul positive adstringentium usum, &, postulante tandem necessitate, mitioribus saltem tonicis & roborantibus torminosas ejusmodi excretiones iterum compescendo. In *febris* autem, pro diversa tam ipsarum, quam ægrotantium

conditione, modo evacuantibus, tam Vomitoriis, quam purgantibus, supra allegatis, modo V. Sne, si eandem circumstantiarum ratio admittat, & tandem alterantibus, temperantibus, diapnoicis & antifebrilibus selectioribus, pugnandum & resistendum erit, ita tamen, ut debito tempore & congruo ordine singula hæc in usum vocentur, minime autem præcipitanti & intempestiva ipsorum applicatione morbi tales, in se jam factis fontici, peiores reddantur. Sic enim V.S. si legitima ejus indicantia adsint, nullaque suspecta contra indicantia eandem prohibeant, statim instituenda, imo urgente necessitate etiam repetenda erit; an vero eadem absolute in omnibus, maris culpa febricitantibus, juxta COCKBURNII sententiam, *Tr. de affect. marinis*, proficua sit, merito dubitamus, cum, licet hac ratione vasa sanguifera quodammodo depleantur, atque necessaria humorum ad motus proportio restituatur, insimulque moderata transpiratio, alias durante navigatione, ob aërem adeo crassum & frigidum, admodum impeditæ succedens, promoveatur, minime tamen simplex semper adsit plethora, sed sæpissime Cacochymia viscida, vel scorbutica concurrat, quæ sane aliam prorsus medendi methodum, quam depletoriam talem, requirit. Reliqua autem quod attinet medicamenta, his præmissis tandem subjungenda, illa pro indicantium ratione seligi possunt, nempe si absque malignitate & contagio occurrant tales febres, tunc Φ um chrystallis. Lap. Prun. Crem. & Chryst. Φ i, $\frac{1}{2}$ diaphor. Bezoard. min. C. C. phil. ppt. Mater. Perl. Oc. \mathfrak{z} . Conch. citrat. Corall. r. ppt. Ess. alexipharm. Stahl. TRa bezoard. Wed.

Wed. & Mich. MRa simpl. c. & sine Camph. Eff. C. B. Cent. min. Ω tus \odot i dulc. aliaque commendari merentur; si vero miasma quoddam malignum simul complicatum sit, tunc quoque reliqua alexipharmaca, ratione & usu sæpius jam jam comprobata, videlicet Lap. bezoard. Or. & occid. Lap. de Goa, Piedra del Porco, Margar. Or. ppt. pulvis cephal. Mich. & bezoard. Wed. in usum vocanda, aut prioribus istis conjungenda erunt.

§. XIX.

Tandem quoad *quartæ classis* morbos, navigantes quoque sæpius ab *inclementia frigoris*, quod in locis maritimis, ob falsedinem & crassitiem atmosphæræ, gravius semper, quam in terris, imprimis circa Zonas frigidas, observatur, ita læduntur, ut vel membra quædam extrema, cartilaginosa & tendinosa, sublato repente ibidem motu & circulo sanguinis, & oborto exin Sphacelo, veluti aures, nasos aut digitos, perdant, vel internam visceris alicujus labem, quam dein Asthmata, Phthisis & Hæctica presso pede excipiunt, sibi contrahant, vel etiam vitam ipsam amittant, uti in Groenlandia, Nova Zembla & juxta montes Islandicos non rarò contingit. Sic quoque ob hanc pariter, ac alias ex Diæta desumendas causas, variis *oculorum morbis*, imprimis Ophthalmiis, visus hebetudine, imo tandem cæcitate affliguntur navigantes, speciatim iter versus Amboinam, Bandam & Moluccas Insulas facientes, teste BONTIO *Lib. II. Hist. nat. Cap. 16.* Præter enim aëris conditionem, cujus injuriis caput & oculi præ cæteris exponuntur, item victum crassum, abusum allii & cepa-

rum,

rum, imo etiam Oryzæ, juxta modo allegati Auctoris observationem, quibus humores oculorum nimium inspissantur, eorundemque tenerrimæ glandulæ & vascula obstruuntur, etiam splendor undarum, pariter ac ille nivis, notante TAVERNIER *Itinerar. Persic. Lib. I. cap. 2.* oculis ipsorum perquam noxius observatur. Ut autem magis adhuc malorum iste cumulus adaugeatur, varii quoque generis *insecta* accedunt, pediculi nempe non solum & pulices, ob neglectam corporis munditiem & indumentorum alternationem, sed & vermes, aliaque. Sic enim in multis Americæ locis peculiaris insectorum species, pulicibus fere similis, occurrit, quæ sub unguibus manuum pedumque primum se se occultare, dein carnem & ossa cum ingenti pruritu, ardore & inflammatione ibidem erodere solent, ut, nisi tempestive iterum educantur, membra ipsa sphacellata rescindere necesse sit. Proinde etiam PISO *Histor. nat. Brasil. Lib. II. Cap. 16.* aliique referunt, tam copiosa atque maligna, juxta æquatorem imprimis, navigantes infestare & obruere insecta, ut neque alimenta, nec corpora sua ab illorum noxis defendere, imo haud præcavere queant, quo minus eadem vel viventia, vel ipsorum seminia, unacum alimentis & potulentis inopinato deglutiantur, unde dein quandoque intra carnem talium subjectorum vermes nascuntur, quem statum Arabes *venam Medinensem* appellant. Vid. WELSCHIT *Exercit. spec. de vena Medina.*

§. XX.

Quod autem modum, sanitatem navigantium ab ejusmodi injuriis liberandi, attinet, *frigoris inclementia*
ex-

externe convenientibus vestimentis, pellibus imprimis subductis, & motu corporis, interne vero antiscorbuticorum & calefacientium, nec non Vini generosioris & Autuosorum moderato usu, arceri potest. Membra vero abinde tacta aquæ frigidaë immergenda, aut nive tegenda sunt, subsequente diligenti frictione, & interno resolventium, diaphoreticorum & balsamicorum usu. *Oculorum læsiones* imminentes averti possunt muniendo eos panno quodam tincto retiformi, vel papiriis vitreis, & evitando cibos supra recensitos; actu vero præsentēs tolli debent, præmisso universalium evacuantium usu, moderatis resolventibus & stagnans serum viscidum discutientibus, subjunctis tandem Collyriis tonicis & roborantibus, satis jam notis. *Insectorum* denique & *vermium* incommoda declinari possunt, indusia diligenter mutando, eaque in ipsa aqua marina lavando, pedes tibialibus & calceis probe muniendo, aut Decocto Absynth. Allii & Scord. nec non Vini camphor. frequenter abluendo, Camphoram vel Crocum in sacculo de collo suspendendo, aut sub axillis gestando, vestiumque plicas unguento mercuriali illinendo; quodsi vero per cutem jam jam penetraverint, statim prudenter & caute extrahenda, & loca læsa Oleo Therebinth. Picis, Lauri, Spicæ, vel pingvedine piscium illinenda sunt. Contusiones denique, luxationes, vulnerationes & membrorum fracturas, quæ navigantibus inter tot labores & procellas frequentissime obtingunt, lubentes heic prætermittimus, quoniam partim ad Chirurgiam magis spectant, partim etiam nihil peculiare circa easdem occurrit.

§. XXI.

Agmen horum malorum claudat nunc medela *famis* atque *sitis*, utpote quæ navigantes gravius quandoque, ac ullus hætenus enumeratorum morborum, affligere solent. Potest autem, ingruente alimentorum defectu, latrantem stomachum aliquamdiu sedare crusta panis cum Sale & Allio trita, item particula Theriacæ per intervalla cum Vini sumpta, vel haustus solius Vini, aut vini generosioris, si haberi potest, aut denique Nicotianæ fumus, vel masticatio, quippe quibus non solum stimulantis gastrici succi acrimonia corrigitur, sed & vigor humorum & ventriculi tonus conservatur. Post perpeßam autem longiorem inediaam cavendum est, ne subita & nimia repletionem damnum irreparabile ipsorum valetudini inferatur; hinc confert refectiõnem à jussulis inchoare, & restitutis ita humoribus ac succo gastrico, ad solidiorem cibum progredi, ea tamen quantitate, quæ infra satietatem potius subsistat, quam illam æquet, aut prorsus excedat. *Sitim* denique mitigare poterunt succis acidulis regni vegetabilis, nempe Berberum, Ribium, Citri, Acetosæ, item Nitro, aut pulveris pyrii particula linguæ aridæ imposita, nec non Liquiritia, Passulis majoribus & minoribus, crebrius masticandis, imo globulis plumbeis in ore agitandis, utpote quæ, alliciendo salivam, sitim palliative ad minimum tollunt. Qui sumtus impendere possunt, curent sibi conficiendas tabulas ex Crem. ꝑi, Succo Citri & Berber. cum s. q. Sachari, quæ pariter, si non plenarium, tamen palliativum præbere possunt auxilium.

T A N T V M.

QVum TIBI pro meritis titulus contingit
honoris,

Et quæ Neptunus fert mala, nota facis;
Gratulor atque opto semper felicia quævis
In terraque TIBI, fausta que cuncta mari.

Paucula hæc gratulabundus deproperabat
PRÆSES.

Die Schiffahrt ist fatal gar oft vor viele Leute,
Nachdem sie diesem Holz ihr Leben anvertraut,
Denn manche werden krank, ja gar des Todes
Beute,

Ob gleich die Schiffe sind zu unsern Nutz gebaut;
Inzwischen wollen wir dieselbe nicht verachten,
Ein Medicus wird schon nach Rath und Hülffe
trachten.

Hoch-Edler/dieß hast Du mit Klugheit schon bewiesen,
Als von der Schiffer-Cur Du rühmlich disputirt,
Gerane hat Dich nun mit ächten Lob gepriesen,
Da mit dem Doctor-Hut Hygea Dich geziert,
Und diesen Deinen Fleiß wird jederman erkennen,
Dazu aus Billigkeit den klugen Seebach nennen.

Hiermit wolte sich dem Hoch-Edlen
Herrn Respondenten bestens em-
pfehlen dessen Opponents,

Johann Hieronymus Kniphof/

Med. D. & Pract. Erff. Acad. Cæs. Nat.
Curios. Collega.

Indem Du ieko zeigst wie Schiffenden zu dienen,
Wenn sie gesund und krank durch Fluth und
Wellen gehn;

Indem nach Müh' und Fleiß die Lorbeern der Hygienen
Mein Bruder! höchst-vergnügt auf Deinem
Haupte stehn;

So hat von Pflicht gereizt, von Freude angetrieben,
Herk, Feder, Kiel und Hand, den Wunsch hieher ge-
schrieben:

Gott seegne Deine Cur zu Schiffe, See und Land,
Und mache Deinen Ruhm durch vieler Hehl be-
kannt.

So wolte seinem geliebten Bruder zur
erlangten Doctor-Würde erfreut
gratuliren

Heinrich Ernst Seebach, Not. Publ. Cæs.
& J. U. Cand.

AOle claude notos ventosque reconde furentes,
Adspiret Zephyrus, navigerumque mare
Impleat ac flatu semper sua vela secundo,
Rufforum donec littora tangit onus.

Quem quoque nunc vehitis fluctus deducite salvum,
Integra quo salvo gloria vestra manet;
Hic etenim docuit morbos depellere diros;
Qui pelago vectos corripuisse solent.

*His Domini Neo-Doctoris sempiternæ
benevolentia optime se commenda-
re voluit*

ABRAHAM JOHN,
Lignit. Siles. M. C.